

Læsning på Højvangskolen i 0.-3. klasse

Hvordan hjælper du dit barn til at blive en god læser, og hvad kan du som forældre gøre, for at understøtte skolens arbejde?

Læsning 0.-3. klasse

Dit barn får læseundervisning i skolen, men som forælder er du hovedperson, når dit barn lærer at læse

Læseråd

- Dit barn bliver en god læser ved at øve sig
- Lad dit barn læse hver dag i mindst 20 minutter
- Sørg for at der er ro, når dit barn læser

Kære forældre

Børn begynder i skole med store forventninger om at lære at læse. Som forældre har I sikkert også forventninger i den retning. Lysten til at lære at læse kommer først og fremmest ved, at I som forældre viser interesse for jeres barns skoledag.

Ligesom I har forventninger til skolen, har skolen forventninger til jer. Derfor forventer skolen, at I viser interesse for jeres barns læseudvikling, sætter jer ind i oplysningerne i denne folder og deltager i møder og samtaler omkring jeres barns læsning.

Sådan støtter du dit barns læseudvikling?

Det vigtigste, du kan gøre, er at støtte og opmuntre dit barn gennem hele indlæringsforløbet. Vis interesse for det, barnet lærer. Undlad at kritisere barnet for det, som det ikke kan. Ros i stedet barnet for det, som det kan, og for de fremskridt barnet gør. Ros og opmuntring fremmer lysten til at læse, og det fører igen til, at de allerfleste børn finder ud af, at læsning er sjovt og spændende, og at det giver gode oplevelser.

- For at blive en god og sikker læser har børn brug for at læse meget. Lad derfor dit barn få mindst **20 minutter hver dag**, hvor han/hun læser i sin frilæsningsbog.
- Sørg for, at dit barns læsetid bliver hyggelig, og at der er ro omkring dit barn.
- Dit barn skal hurtigt og uden besvær kunne læse over 90% af ordene i sin frilæsningsbog. Ellers er bogen for svær endnu og hjælper ikke dit barn videre i sin læseudvikling. De svære bøger kan du i stedet læse højt for dit barn.
- Vis altid interesse for de bøger, dit barn læser.
- Vær interesseret i at høre dit barn læse op, så du kan følge med i, hvor dygtig dit barn er blevet.

Gode råd når dit barn læser for dig:

Før barnet læser

- Lad barnet undersøge bogen - titel, forfatter, forside, bagside, illustrationer, indholdsfortegnelse, særpræg m.m.
- Tal om/gæt på, hvad bogen handler om.
- Inddrag barnets egne erfaringer med emnet.
- Undersøg, om der er ord, som barnet ikke forstår betydningen af.

Mens barnet læser

- Hvis barnet ikke selv kan læse et drilsk ord, så hjælp med den første lyd eller giv barnet en ledetråd.
- Hvis ordet fortsat driller så læs ordet for barnet.
- Ved fejl skal du kun afbryde barnet, hvis fejlen forstyrrer forståelsen. I kan tage en snak om de svære ord bagefter.
- Hvis bogen er for svær, så find en anden.
- Husk altid at rose og opmuntre barnet.

Efter barnet har læst

- Lad barnet genfortælle, hvad det har læst.
- Tal om ord, der er svære at læse, og ord, der er svære at forstå.
- Tal om bogen. Var den god, sjov, uhyggelig, kedelig, spændende?

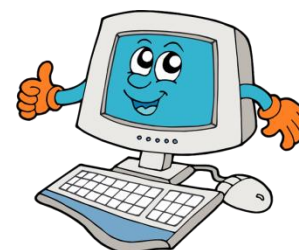
Tip til at finde den rette frilæsningsbog

En tommelfingerregel siger, at barnet skal kunne læse 9 ud af 10 ord uden hjælp. Hvis barnet skal have hjælp til flere ord, er frilæsningsbogen for svær og skal udskiftes med en lettere.

Hvad gør jeg, hvis mit barn af en eller anden grund ikke har en frilæsningsbog med hjem?

Dit barn har adgang til [webadresse: www.frilæsning.dk](http://www.frilæsning.dk), med sit uni-login. Her er masser af læsebøger på forskellige niveauer. Dit barn har også adgang til [webadresse: www.fagbog.gyldendal.dk](http://www.fagbog.gyldendal.dk) hvor der er fagbøger i forskellige sværhedsgrader

Du kan også vælge at lade dit barn skrive i stedet for at læse, da skrivning også støtter dit barns læseudvikling. Dit barn kan skrive et brev eller en besked til dig, som du svarer på, skrive en lille historie, skrive ord af fra en avis eller et blad, skrive om en tidligere læst bog m.m.

Gode råd til oplæsning for dit barn:

Læs for eller med dit barn hver dag. Selv om børn godt kan læse selv, kan de stadigvæk godt lide at få læst bøger højt. Det er vigtigt at vælge bøger, som dit barn er interesseret i, og som også kan udvikle dit barns sprog, viden om verden m.m.

Før du læser

- Vælg sammen med dit barn forskellige typer bøger -også små fagbøger.
- Kig bogen igennem sammen med barnet, før du læser den op. Se også på bagsiden, indholdsfortegnelsen, titel og billeder. Tal om, hvad bogen mon handler om.
- Hvis du læser en fagbog, så tal om, hvad dit barn ved i forvejen om bogens emne, og spørg dit barn om, hvad han/hun gerne vil have at vide i bogen.

Mens du læser

Læs tydeligt og udtal alle ordene præcist og fuldt ud.

- Bed dit barn om at gætte på betydningen af ukendte ord ud fra den sammenhæng, de står i. Snak om de svære ord undervejs.
- Snak om handlingen eller emnet undervejs, fx spørg dit barn, når du har læst en side i en historie: "Hvad mon der sker nu?"

Når du har læst

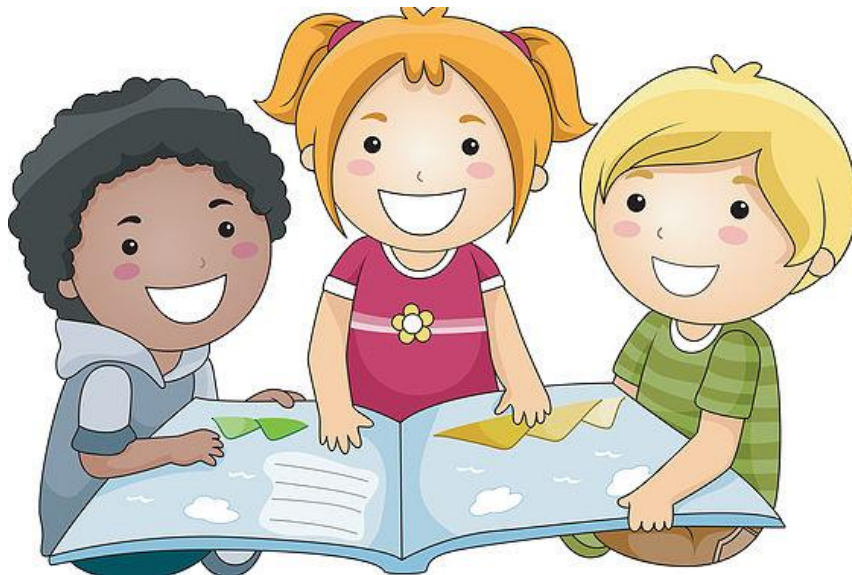
Nu kan I tale om bogen. Du kan for eksempel spørge sådan:

- Hvad kunne du bedst lide i bogen? Hvorfor?
- Hvad kunne du ikke lide? Hvorfor?
- Var der noget der var svært at forstå? Hvad?
- Forestil dig, hvad der sker, efter at historien er slut.
- Fik bogen dig til at tænke på noget bestemt eller på andre bøger?
- Hvis du har læst en fagbog, så spørg dit barn, om hvad hun/han fik ud af bogen. Fik dit barn svar på det, han/hun ville vide?

Har I brug for yderligere inspiration, kan I henvende jer til jeres barns dansklærer, en af skolens læsevejledere eller læringscenteret/biblioteket.

God fornøjelse med læsningen

På de kommende sider vil I kunne læse mere om **"Læseundervisning i indskolingen"**, **"Skriftsprog i Børnehaveklassen"** og om, hvordan **"Læsning og skrivning hører sammen"**.

Læseundervisning på Højvangskolen i 0.-3. klasse

I en klasse befinder eleverne sig på mange forskellige læseniveauer. I den daglige undervisning tager lærerne højde for dette og tilpasser læseundervisningen og læseteksterne til de enkelte elever. Men for at kunne målrette læseundervisning endnu mere, har vi to gange årligt holdundervisning. I holdundervisning er eleverne inddelt på hold i forhold til deres læsekompetencer.

På holdene vil eleverne få undervisning, som passer til lige netop det niveau, de befinder sig på. Holdundervisningen supplerer den læseundervisning, der foregår i klasserne. De vil lave forskellige aktiviteter, spil, lege og øvelser, som styrker deres læseudvikling. Derfor er det stadig vigtigt, at I fortsætter med at læse med jeres børn hjemme hver dag, så de får den daglige læse-træning.

Lærerne vil til samtaler informere jer om, hvor i læseudviklingen jeres barn befinder sig.

Læsetrappen

At lære at læse kan sammenlignes med at bevæge sig op ad en trappe, hvor hvert trin markerer en anderledes måde at læse på. Nogle børn kommer hurtigt op ad trappen, for andre tager det længere tid; men det er den samme læsetrappe alle børnene skal op ad.

Læsning består både af afkodning og læseforståelse. Afkodning er, når barnet kan læse de ord, en tekst består af. Forståelse er, når barnet forstår indholdet af teksten.

Læsning hjemme

I skemaerne på de næste sider kan I læse, hvordan I hjemme kan støtte jeres barns læseudvikling.

Ros jeres barn for det, der lykkes og hjælp dem med det, de har svært ved.

Gode ideer til dig og dit barn

I skemaet kan du se, hvad du og dit barn kan gøre hjemme for at støtte dit barns læseudvikling på lige netop det trin, hvor dit barn befinder sig. Find dit barns klassetrin i søjlen til venstre og læs i søjlen til højre, hvad I sammen kan gøre. Du kan også se, hvilke LET-tal der skal stå på de bøger, som dit barn læser.

Læse-ideer til dig og dit barn

0. kl.

- Skriv navn på tegninger. "Læse" kendte bøger for dit barn.
- Den voksne læser, peger og viser læseretningen med fingeren.
Arbejd med opdagende skrivning, ved at barnet skriver ord fra en tegning. Skriv også som forældre på barnets tegning.
- Lad barnet legelæse en bog for dig, som I sammen har læst mange gange.
Hjælp barnet til at udvikle sit talesprog; ordforråd og begrebsverden, ved at tale med barnet om dagligdagsopgaver. Fx madlavning.
Lav bogstavjagt på indkøb.
- Træn bogstaverne i alfabetet ved at synge alfabetsangen, hæng magneter med bogstaver på køleskabet, på en plakat, eller et skriveunderlag. Tal om det I ser på billeder i bøger. Find fx ting, der starter med et bestemt bogstav. Find ord barnet kender. Væn dit barn til at spørge om ord, det ikke kender eller ikke forstår. Læs bøger med lettal 4-6.
- Leg ordlege og "bakke snagvendt". Skriv ord, hvor vokalen skrives ud, lav rimeord. Find ord i ord. Hvor mange ord kan man lave ud af fx "madkasse." Læs bøger med lettal 5-7.

<p>1. kl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leg med ordkort. Skriv skilte over ting fra hjemmet og hæng dem op. Leg skibet er ladet med. Læs bøger med lettal 6-8 • Lad børnene skrive af efter bøger, som de er glade for. Når barnet har læst et svært ord, kan du spørge til, hvordan barnet fandt ud af, hvad der stod. Sig ord for barnet, hvor du trækker lydene laaaangt ud og tal om, hvilke lyde ordet indeholder. Læs bøger med lettal 7-9 • Lad barnet børnestave ved at skrive de lyde, barnet kan høre i ord, som du tror, det skal skrives. Sammen kan I skrive fx huske- og indkøbssedler og sende sms'er. Lav en lille bog, som barnet skriver. Læs bøger med lettal 8-10 / lix 3-5. • Der skal læses MANGE bøger på dette trin. Tag en hyggetur sammen på biblioteket. Lav et læsebarometer, bogorm og synliggør for barnet, hvor mange bøger, det har læst. Overvej evt en belønning. Læs bøger med lettal 9-12 / lix 4-6
<p>2. kl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • På dette trin, er sværhedsgraden vigtig at overholde, for ikke at dræbe læselysten. Bøgerne skal opleves som letlæste. Motiver evt. dit barn til at læse på computeren. Læs bøger med lettal 11-13 / lix 5-7. • Begynd at dele læsningen op i at læse højt for jer forældre og lad barnet læse for sig selv. Lad gerne børnene læse bøgerne flere gange. Læs bøger med lettal 11-15 / lix 5-8. • På dette trin begynder højtlesning at blive svært, fordi afkodningen overhaler oplæsningen. Det er derfor helt naturligt, at barnet læser indenad. Læs også gerne fagtekster og tykkere bøger uden så mange billeder. Læs bøger med lettal 15-17 / lix 8-9.

3. kl.

- Nu starter automatiseringen af læsefærdigheden. Vi læser for at lære. Barnet kan læse i længere tid uden pauser, men stopper stadig ved svære ord. Barnet læser ca. 80 ord i minuttet og kan læse bøger på 50-100 sider. Der skal læses mange bøger. Snak med barnet om ord, begreber og sammenhænge i teksten. Lad barnet genfortælle bogen. Læs bøger med lix 9-12.
- Faglig læsning og søgelæsning kommer ind her. Barnet øver at finde oplysninger i en tekst og i at kunne danne overblik over en tekst. Barnet kan veksle mellem forskellige læsestrategier. Barnet skal læse gådebøger, quizbøger, små fagbøger med spørgsmål. Læs bøger med lix 11-13. Barnet læser tykke bøger uden billeder. Læs bøger med lix 13-15.
- Instruktionslæsning. Barnet kan læse en opskrift, en manual, en matematikopgave og udføre instruktionen. Barnet øver læsehastighed - fx ved at læse undertekster under TV-kigning. Læs bøger med lix 15-17.
- Læsehastighed. Når barnet ser TV, kan barnet læse underteksterne - begge linjer. Læsehastighed er ca 150 ord/min ved stillelæsning af skønlitteratur. Læs bøger med lix 17-19.
- Bogsluger. Barnet læser mange bøger og serier, hvor handlingen er det centrale. Barnet læser for at opleve. Barnet læser også faglige tekster og kan anvende sin læsefærdighed til forskellige formål. Læs al børnelitteratur.

Skriftsprog i børnehaveklassen

Sprog vurdering

Når børn begynder i børnehaveklassen, har langt de fleste et velfungerende talesprog, og det fundament bygges der videre på, når børnene skal tilegne sig viden om skriftsproget, dvs. læsning og skrivning.

For at tage udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger, foretages i begyndelsen af skoleåret en obligatorisk sprogvurdering af alle elever i børnehaveklassen. Sprogvurderingen har især fokus på at undersøge:

- Hvor gode er børnene til at lytte til og forstå oplæst tekst?
- Hvor stort er børnenes ordkendskab?
- Hvordan er bogstavkendskabet?
- Hvor opmærksomme er børnene på de enkelte sproglyde i ordene?

Læsning hjemme

Det er **ikke** tanken, at du som forælder skal læsetræne med dit barn, så snart det er begyndt i børnehaveklassen. I de fleste tilfælde er barnet slet ikke parat til at lære at læse endnu. Til gengæld er det en rigtig god idé, at du ofte læser højt for dit barn eller endnu bedre - læser sammen med dit barn, så barnet kan se bogens billeder, og I kan snakke om bogens handling, mens du læser. Herved lærer barnet, at læsning er sjovt, underholdende og lærerigt, ligesom det er en hyggelig måde at være sammen med far eller mor på.

Legen driver værket

I børnehaveklassen er der ikke tale om en formel læse-/skriveindlæring som i resten af skoleforløbet. Arbejdet består i at styrke de sproglige forudsætninger, som især kommer til udtryk i de sproglege, der er en fast del af arbejdet i børnehaveklassen.

De tre alfabeter

Gennem legen lærer børnene om de tre alfabeter – at hvert bogstav har et udseende, en lyd og et navn. Her er det især vigtigt, at børnene lærer at skelne mellem bogstavets lyd og dets navn. Lyden for bogstavet M kan bedst sammenlignes med, når vi lukker munden og nikker ja, samtidig med at vi sætter lyd på. Navnet derimod udtales som ÆM.

Børneskrivning

Børnene lærer også at børneskrive, hvilket betyder, at de lytter til lydene i det talte sprog og skriver det, som de kan høre. Nogle børn lærer faktisk at læse gennem skrivningen. Reglen er, at i børneskrivning kan man ikke lave fejl. Men husk, at barnet børnestaver - du voksen staver.

Læsning og skrivning hører sammen

Det er ikke muligt at fortælle om læseudvikling uden også at nævne skrivning. Forskning viser, at læsning og skrivning gensidigt støtter hinanden. Gennem tidlig skrivning gør børnene vigtige erfaringer om forholdet mellem sproglyde og bogstaver, og det er en stor støtte for læseindlæringen.

Som regel gøres de første erfaringer med skrivning allerede i daginstitutionen. Barnet fortæller om sin tegning og laver derfor skriblerier, kruseduller eller andre hjemmelavede symboler på tegningen. Lidt efter kombinerer børnene deres egne tegn med de bogstaver, de kan genkende og skrive. Og gradvist får barnet et øget kendskab til de forskellige bogstaver. Det fører til, at barnet begynder at skrive enkeltord, som efterhånden udvides til små sætninger, og senere fortællinger, huskelister og dagbøger. Når man ved, hvad man selv har skrevet, bliver det lettere for barnet at læse ordene, og derved bliver læsningen hjulpet godt i gang.

På samme måde som børnene legeskriver, kan de også med fordel lege sig ind i læsningen ved at eksperimentere med at læse for sig selv eller for kammerater. Her er det en fordel, at børnene læser bøger, som de har fået læst op mange gange før, og som de derfor kender næsten udenad. Når børnene så "læser", genfortæller de historiens indhold med deres egne ord og der er ikke tale om læsning i almindelig forstand. Børnene afkoder ikke de enkelte bogstaver.

**Børn som læser både i skolen og
i fritiden bliver ofte gode læsere.**

Husk at læse mindst 20 min. hjemme hver dag.

